

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАУКОВІ ПРАЦІ
МІЖРЕГІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ ТА ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ

SCIENTIFIC WORKS
OF INTERREGIONAL ACADEMY
OF PERSONNEL MANAGEMENT

POLITICAL SCIENCES AND PUBLIC MANAGEMENT

Випуск 5 (71), 2023

Видавничий дім
«Гельветика»
2023

Редакційна колегія

Семенець-Орлова І. А., кандидат політичних наук, доктор наук з державного управління, професор, директор Навчально-наукового інституту управління, економіки та бізнесу, Міжрегіональна Академія управління персоналом (головний редактор)

Дакал А. В., доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Жовнірчик Я. Ф., доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного адміністрування та адміністрування, Національний авіаційний університет

Карасевич А. О., кандидат філософських наук, професор, професор кафедри соціальних і правових дисциплін, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Козирська А., доктор політичних наук, професор, керівник кафедри соціальної і культурної безпеки факультету наук про політику і безпеку, Університет Миколая Коперника у Торуні, Польща

Ковач В. О., доктор наук з державного управління, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу проблем фізичного захисту об'єктів критичної інфраструктури центру інформаційно-аналітичного та технічного забезпечення моніторингу об'єктів атомної енергетики, НАН України

Кондратенко О. Ю., доктор політичних наук, доцент, провідний науковий співробітник відділу теоретичних та прикладних проблем політології, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса НАН України

Копанчук В. О., доктор наук з державного управління, доцент кафедри кримінального права та процесу, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

Кульгінський Є. А., доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри стоматології, Київський міжнародний університет

Лясота Л. І., кандидат політичних наук, доцент, член Соціологічної асоціації України

Монолатій І. С., доктор політичних наук, професор кафедри політології, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Орел М. Г., доктор наук з державного управління, професор кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Пашина Н. П., доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології та міжнародних відносин, Маріупольський державний університет

Радченко О. О., кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Твердохліб О. С., доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри державного управління у сфері цивільного захисту, Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту

Толуб'як В. С., доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри менеджменту та публічного управління, Західноукраїнський національний університет

Шмаленко Ю. І., кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри соціології, Національний університет «Одеська юридична академія»

Яковлева Л. І., доктор політичних наук, професор, професор кафедри соціології, Національний університет «Одеська юридична академія»

Katarzyna Radzik-Maruszak, dr hab, profesor, Fac Polit Sci & Journalism, Maria Curie-Skłodowska University in Lublin (Lublin, Poland)

Marek Pietraś, prof. dr hab., Dyrektor Instytutu Nauk o Polityce i Administracji UMCS

Затверджено Вченою радою
Міжрегіональної Академії управління персоналом 29 листопада 2023 (протокол № 10)

Свідectво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія KB № 24905-14845P,

видане Міністерством юстиції України 08.07.2021 р.

Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б»)
відповідно до Наказу МОН України № 320 від 07 квітня 2022 року (додаток 2) зі спеціальностей 052 – Політологія; 281 – Публічне управління та адміністрування.

Видання індексується Google Scholar

DOI: 10.32689/2523-4625-2023-5(71)

Наукові праці МАУП. Політичні науки та публічне управління. 2023. Вип. 5 (71). Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2023. 148 с.

Публікуються статті науковців, які досліджують актуальні проблеми розвитку політики та публічного управління. Для науковців, викладачів, студентів та всіх, кого цікавить розвиток політичної науки та публічного управління в Україні.

ЗМІСТ

Катерина АКУЛА

МІЖНАРОДНИЙ МЕХАНІЗМ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УЧАСТІ
ГРОМАДИ У МУНІЦИПАЛЬНОМУ УПРАВЛІННІ.....7

Ірина АНДРОЩУК

ПОЛІТИКА ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ ЩОДО ЗАХИСТУ УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ
ПІСЛЯ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ В УКРАЇНУ.....16

Олена ГАВВА

УПРАВЛІННЯ МЕДИЧНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД
В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД.....27

Андрій ДУБРОВА

АНАЛІЗ НАУКОВОГО ДОРОБКУ ЗА НАПРЯМАМИ ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОГО
МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОПОРЯДКУ ТА БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА..... 33

Юлія ЗАВГОРОДНЯ, Андрій КУЧУК

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ПРАВОВЛАДДЯ: МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ.....41

Валерій КОТЛЯРОВ

КІБЕРТЕРОРИЗМ ЯК ЗАГРОЗА МІЖНАРОДНІЙ БЕЗПЕЦІ..... 46

Євген КРАСНИКОВ

ВПРОВАДЖЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ
ДО НАДАННЯ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ..... 55

Володимир КРЕЙДЕНКО, Лілія ГРИГОРОВИЧ

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
ЯК СУБ'ЄКТА ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ: ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ..... 67

Ірина П'ЯТНИЧУК

ПОНЯТІЙНО-СТРУКТУРНІ СКЛАДОВІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
ВИЩОЮ ОСВІТОЮ..... 74

Інна СЕМЕНЕЦЬ-ОРЛОВА, Наталія ЩУР

СВІТОВИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ.....81

Світлана СИДОРЕНКО

ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ БЕЗБАР'ЄРНОЇ СФЕРИ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ЯК ДИДАКТИЧНА ПРОБЛЕМА 87

Ліна СТОРОЖЕНКО

“RECOMMENDATION OF THE COMMITTEE OF MINISTERS TO MEMBER STATES
ON ELECTRONIC DEMOCRACY” ЯК ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИЙ ОРІЄНТИР
НЕТОКРАТИЧНОГО ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....93

В'ячеслав ТУШКОВ

НАЦІОГЕНЕЗ УКРАЇНСЬКОГО ЕТНОСУ В СУЧАСНОСТІ:
ВІДГОЛОСКИ МИНУЛОГО ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ СТОЛІТЬ.....100

Олена УГОДНІКОВА

ПУБЛІЧНИЙ МАРКЕТИНГ У СИСТЕМІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....109

Vladyslav FARAPONOV

LESSONS FROM THE MARSHALL PLAN FOR UKRAINE'S POST-WAR RECOVERY.....115

Олександр ЧОКЛЯ, Андрій ФАЛЬКОВСЬКИЙ ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ.....	121
Євгеній ЧОРНОШТАН ГЕНЕЗА ПАРАДИГМИ ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ДЕРЖАВОТВОРЕННІ.....	127
Ірина ШУПТА, Олександр ДЕМ'ЯНОВ ЦИФРОВІ КОМУНІКАЦІЇ В ГЛОБАЛЬНОМУ ПРОСТОРІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	133
Дмитро ЮСЬКОВ РОЛЬ ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИЩОЮ ОСВІТОЮ УКРАЇНИ.....	142

УДК 371.74

DOI [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2023-5\(71\)-4](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2023-5(71)-4)

Андрій ДУБРОВА

аспірант кафедри публічного управління та адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом, вул. Фрометівська, 2, Київ, Україна, 03039

ORCID: 0000-0003-0257-3454

Andriy DUBROVA

Postgraduate Student at the Department of Public Management and Administration, Interregional Academy of Personnel Management, 2, Frometivska St, Kyiv, Ukraine, 03039

ORCID: 0000-0003-0257-3454

АНАЛІЗ НАУКОВОГО ДОРОБКУ ЗА НАПРЯМАМИ ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОПОРЯДКУ ТА БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА

ANALYSIS THE SCIENTIFIC WORK IN THE DIRECTIONS OF THE INSTITUTIONAL AND LEGAL MECHANISM ENSURING LAW AND ORDER AND SOCIAL SECURITY

У статті проаналізовано науковий доробок за напрямом інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку та безпеки суспільства.

За результатами проведеного аналізу наукових досліджень в галузі державного управління, публічного управління та адміністрування й юридичних наук за напрямком інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку та безпеки суспільства відділено теоретико-методологічні та науково-практичні вектори розвитку сучасних міждисциплінарних напрямків, зокрема: державна політика у сфері національної безпеки та охорони громадського порядку; стратегічне управління у мовах забезпечення публічної безпеки: міжнародний на національний досвід; формування та реалізація публічно-управлінської діяльності в системі правоохоронних органів; державне управління у сфері національної безпеки України; адміністративно-правові та кримінологічні засади забезпечення правопорядку в прикордонній сфері; теоретичні основи становлення і розвитку права національної безпеки; національна безпека України в інформаційну епоху; соціальна безпека: державне регулювання та організаційно-економічне забезпечення; адміністративно-правове забезпечення правоохоронної діяльності Національної гвардії України; адміністративно-правове забезпечення публічної безпеки і порядку на регіональному рівні; адміністративно-правові засади взаємодії та координації у сфері правоохоронної діяльності на регіональному рівні; забезпечення правопорядку в збройних силах України; публічне адміністрування у сфері національної безпеки України; адміністративно-правове регулювання поліцейської діяльності щодо забезпечення публічного порядку; адміністративно-правові засади забезпечення Національною поліцією України публічної безпеки в умовах антитерористичної операції.

Ключові слова: публічне управління, державне управління, інституційно-правовий механізм, забезпечення правопорядку, безпека, суспільство, інституційно-правовий механізм забезпечення правопорядку та безпеки суспільства.

The article analyzes the scientific development in the directions of the institutional and legal mechanism for ensuring law and order and social security.

Based on the results of the scientific research analysis in the field of public administration and legal sciences in the direction of the institutional-legal mechanism for ensuring law and order and social security, the theoretical-methodological and scientific-practical vectors of the development of modern interdisciplinary directions have been determined, in particular: state policy in the field of national security and protection of public order; strategic management in the languages of ensuring public security: international on national experience; formation and implementation of public management activities in the system of law enforcement bodies: theoretical and methodological principles; state administration in the sphere of national security of Ukraine; administrative-legal and criminological principles of ensuring law and order in the border area; theoretical foundations of formation and development of national security law; national security of Ukraine in the information age: theoretical and legal research; social security: state regulation and organizational and economic support; administrative and legal provision of law enforcement activities of the National Guard of Ukraine; administrative and legal provision of public safety and order at the regional level; administrative and legal principles of interaction and coordination in the field of law enforcement at the regional level; ensuring law and order in the armed forces of Ukraine: administrative and legal aspects; public administration in the field of national security of Ukraine; administrative and legal regulation of police activity to ensure public order; administrative and legal principles of ensuring public safety by the National Police of Ukraine in the conditions of an anti-terrorist operation.

Key words: public administration, state administration, institutional and legal mechanism, ensuring law and order, security, society, institutional and legal mechanism for ensuring law and order and security of society.

Постановка проблеми. Сучасні аспекти розвитку теоретичних основ права національної безпеки, державної політики у сфері національної безпеки та охорони громадського порядку, стратегічного управління в умовах забезпечення публічної безпеки, державного управління у сфері національної безпеки, адміністративно-правові засади забезпечення правопорядку та правоохоронної діяльності, забезпечення публічної безпеки і порядку, соціальної безпеки тощо є актуальним науковими завданнями та науковими проблемами, що викликають інтерес для дослідників і вчених, вирішення яких слугує теоретико-методологічною основою для подальших досліджень, наукової та практичної діяльності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У статті проаналізовано результати наукових праць вчених і дослідників в галузі державного управління, публічного управління та адміністрування, юридичних наук, зокрема дослідження: В.О. Копанчука, Мюджахіт Бал, Ю.Г. Хоміча, А.В. Рубана, Ю.Б. Курилюка, П.П. Богущького, І.М. Дороніна, О.Г. Сидорчук, Д.А. Морковіна, Р.В. Герасимчука, В.І. Шкіндюка, В.М. Коломієця, А.Г. Мосейко, С.І. Шевченка, В. В. Аброськіна [1–15].

Мета статті – проаналізувати науковий доробок за напрямом інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку та безпеки суспільства.

Виклад основного матеріалу. Розглянемо теоретико-методологічні аспекти розвитку та формування інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку та безпеки суспільства, що міститься у наукових доробках вчених та дослідників в галузі державного управління, публічного управління та адміністрування, галузі права як юридичної науки, які досліджували генезу і зміст, формування та розвиток правопорядку і безпеки суспільства в контексті сучасного праворозуміння, стратегічного управління, адміністративно-правового регулювання та забезпечення, державної політики та державного управління і публічного адміністрування. Результати їх досліджень мають низку науково-практичних рекомендацій, пропозицій та авторське ставлення до вирішення актуальних проблем і завдань забезпечення правопорядку та безпеки суспільства.

Зокрема, у галузі науки «Державне управління» результатами наукового дослідження В.О. Копанчука «Державна політика у сфері національної безпеки та охорони громадського порядку» (2020) [1] є: запропонована стратегічно-орієнтована модель державної системи управління національною безпекою та охороною громадського порядку, яка спрямо-

вана на розвиток та реалізацію життєво важливих інтересів особи, суспільства і держави у довгостроковій перспективі; вдосконалення державної політики в сфері національної безпеки та охорони громадського порядку шляхом узгодження інтересів різних соціальних груп, конкуруючих партій щодо суспільно-політичного устрою, міжнаціональних відносин тощо, шляхом забезпечення легітимності влади та прав громадян щодо конституційних норм і законів; вдосконалення практичного підходу модернізації системи національної безпеки та охорони громадського порядку шляхом взаємодії державних та недержавних інституцій, які діють в інтересах забезпечення необхідного рівня різних сфер реалізації життєво важливих інтересів особи, суспільства, держави; та інші. Інституційно-правова основа забезпечення національної безпеки та охорони громадського порядку в Україні на думку В.О. Копанчука становлять Конституція України, закони України, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана ВРУ та інші нормативно-правові акти, які зокрема розмежовують інституційні сфери, визначають юридичний статус державних органів та посадових осіб, межі їх компетенцій, функціональні обов'язки, повноваження в системі національної безпеки та охорони громадського порядку. А механізм забезпечення національної безпеки та охорони громадського порядку В.О. Копанчук розглядає крізь призму статичного (юридичні норми, праві відносини, акти застосування та реалізації прав і обов'язків, система державних органів, тощо) та динамічного (нормотворча діяльність, виникнення правовідносин, стадії реалізації прав і обов'язків тощо) підходів [1, с. 122–124].

Результатами наукової роботи Мюджахіт Бал в галузі публічного управління та адміністрування «Стратегічне управління у мовах забезпечення публічної безпеки: міжнародний на національний досвід» (2022) [2] є обґрунтована модель (теоретична) формування та забезпечення публічної безпеки в Україні, яка складається з наступних елементів [2, с. 21–23]:

- механізми стратегічного управління системи публічної безпеки (SWOT аналіз, Збалансована Система Показників, Technology, Economics, Market, Politics, Laws, Ecology, Society, TableadeBord Модель Лоренца Мейсела, Модель EP2M (Effective Progress and Performance Measurement), «Ділове вікно управління»;

- механізми нормативно-правового забезпечення та прогнозування в стратегічному управлінні (Стратегія публічної безпеки в

Україні, Комунікативна стратегія у сфері публічної безпеки в Україні, форсайт);

- запровадження Міністерства публічної безпеки України;

- запровадження концепції публічної безпеки (співпраця органів поліції з населенням, інститутами громадянського суспільства; забезпечення кадровим потенціалом; створення Національної поліцейської академії; розвиток та відбір кадрів).

Мюджахіт Бал сформулював власне визначення поняття «публічна безпека» як «сукупність інструментів, методів, заходів, спрямованих на збереження порядку та суспільних цінностей, охорону здоров'я, правопорядку й життєдіяльності держави та її громадян» [2, с. 21–23], у даному контексті сформульовано також поняття «стратегічне управління публічною безпекою», як «системна діяльність органів державної влади з формування та реалізації комплексної концепції щодо забезпечення безпекового середовища життєдіяльності суспільства, попередження загроз, які виникають у повсякденному житті суспільства, прогнозування негативних наслідків та управління такими загрозами з метою їх мінімізації» [2, с. 21–23].

У дослідженні Ю.Г. Хоміча «Формування та реалізація публічноуправлінської діяльності в системі правоохоронних органів: теоретико-методологічні засади» (2022) [3] розкриваються змістовні ознаки нормативно-правового забезпечення публічно-управлінської діяльності в системі правоохоронних органів, на основі чого сформульовано організаційно-правовий зміст модернізації правоохоронної функції держави як напрямку державно-управлінських реформ. Автор стверджує, що здійснення публічно-управлінської діяльності системи правоохоронних органів щодо захисту конституційного устрою, прав і свобод людини і громадянина, реалізація базових функцій держави відбувається незалежно від інституційного визначення правоохоронного органу, місця в структурі органів державної влади, його нормативно-правового статусу. І «на відміну від інших систем державних органів система правоохоронних органів не має традиційної організаційної побудови, а являє собою цілісну сукупність, системоутворюючим чинником якої є не структурний (організаційний), а функціональний критерій – безпосередньо правоохоронна діяльність, що визначено їх спільним функціональним призначенням» [3, с. 186]. Обґрунтовано авторське визначення публічно-управлінської діяльності в системі правоохоронних органів у сфері національної безпеки Укра-

їни як структурно розосереджена діяльність суб'єктів публічного управління, яка законодавчо визначена і побудована на демократичних принципах адміністрування, формується на демократичних засадах, регулюється органами державної влади та у певних випадках органами місцевого самоврядування, спрямована на використання норм законодавства у сфері національної безпеки України шляхом прийняття публічно-управлінських рішень, надання публічних послуг, виконання публічноуправлінських процедур, забезпечується правовими та адміністративними режимами, і є цільовою функцією політичного керівництва держави» [3, с. 186].

А.В. Рубан досліджуючи процеси державного управління у сфері національної безпеки України в сучасних умовах, для яких є загострення внутрішніх і зовнішніх загроз у науковій роботі «Державне управління у сфері національної безпеки України» (2019) [4] вперше на основі алгоритмізації із застосуванням експертного інтелектуального підходу (технології форсайт) розробив вдосконалення процесів моніторингу існуючого стану і динаміки розвитку національної безпеки, формування інформаційно-аналітичної системи розвитку національної безпеки. В межах проведеного дослідження А.В. Рубан пропонує теоретико-методологічний підхід до створення стратегії забезпечення національної безпеки України на засадах системних компонентів єдності правових і політичних норм, інститутів, правил і порядку з метою досягнення стану безпеки, при якій можливо своєчасна нейтралізація або виключення ризиків заподіяння можливих збитків особі, державі, суспільству. А також уточнює поняття «система державного управління у сфері національної безпеки» в контексті її динамічності й етапів існування як «...виокремлення кола національних і регіональних інтересів, які потребують захисту; ідентифікація і визначення перспективного стану різноманітних внутрішніх і зовнішніх загроз життєво важливим інтересам суспільного і державного рівня; побудова системи заходів щодо протидії нацбезпеці, напрацювання комплексу заходів з нейтралізації загроз, орієнтованого на стабілізацію функціонування критичної інфраструктури об'єктів такої безпеки» [4, с. 12–16].

В юридичній науці найбільш уваги вчених приділено питанням забезпечення правопорядку та безпеки суспільства на відміну від інших суспільних наукових галузей, за якими здійснюються наукові дослідження. Враховуючи міждисциплінарний характер сучасного підходу науково-освітньої галузі «Публічне

управління та адміністрування», зокрема в контексті нашого дослідження, звернемо увагу на низку наукових праць, які найбільш близькі до напрямку нашого дослідження та розкривають ключові аспекти інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку та безпеки суспільства.

Так у дисертаційному дослідженні Ю.Б. Курилюка «Адміністративно-правові та кримінологічні засади забезпечення правопорядку в прикордонній сфері» (2020) [5] правопорядок прикордонній сфері визначається автором як режим соціального простору (регульований законодавством України), який забезпечує належний збалансований стан захищеності суспільних відносин від зовнішніх та внутрішніх загроз, соціальний простір правової захищеності людини, суспільства, держави. Охорона фундаментальних основ суспільного буття держави передбачає, на думку Ю.Б. Курилюка тісну співпрацю органів охорони правопорядку, місцевого самоврядування та громадськості щодо недопущення зовнішніх та внутрішніх загроз. Систему державних органів охорони правопорядку, визначається Ю.Б. Курилюком як інституції, передбачені законодавством України, і які мають певні завдання та правоохоронні повноваження [5, с. 373–375].

П.П. Богуцький у науковому дослідженні «Теоретичні основи становлення і розвитку права національної безпеки» (2020) [6] сформулював вперше доктринальні засади права національної безпеки України шляхом об'єднання філософських, політологічних, соціологічних, правових (загальнотеоретичних та спеціальних галузевих) знань змісту національної безпеки, що в свою чергу ґрунтується на концепції потребового підходу щодо праворозуміння, а також комплексі сучасних міждисциплінарних, системних, інституційно-функціональних, синергічних та інших підходах. У дослідженні також доведено, що у правовій системі національної безпеки України є нелінійні характеристики, які є поєднанням ціннісних, морально-етичних норм та соціальних комунікацій в процесі формування системи права. П.П. Богуцький визначає право національної безпеки України як «галузі права ціннісно-нормативної системи загальних і публічно визначених у національній правовій системі статусів, правил поведінки та комунікацій, спрямованих на забезпечення безпечних умов життєдіяльності людини, існування та розвитку суспільства і держави» [6, с. 323–330].

В якості отриманих результатів наукового дослідження П.П. Богуцький зазначає,

що суб'єктність людини у праві національної безпеки реалізується насамперед у праві людини на безпеку, яке є абсолютним правом і водночас суб'єктивним правом щодо правових відносин забезпечення національної безпеки. Він удосконалює [6, с. 323–330]:

- концепцію взаємодії права і держави щодо забезпечення національної безпеки України, де визначає взаємозалежність та підпорядкованість держави праву;

- концепцію прав людини щодо права людини на життя і на безпеку як базову і пріоритетну для правового становища людини у соціумі;

- концепцію правової безпеки України як стану захищення національної правової системи від нормативних та інституційних чинників негативного характеру в умовах глобалізації, правової конвергенції та акультурації.

Система правового забезпечення національної безпеки, на думку П.П. Богуцького, полягає в об'єднанні нормативно-правової, інституційної, організаційної складових, а також стратегічної компетентної правової культури.

Наукове обґрунтоване визначення феномену національної безпеки, впливу його на державу як регулятора суспільних відносин розкривається у науковій праці І.М. Дороніна «Національна безпека України в інформаційну епоху: теоретико-правове дослідження» (2020) [7], де встановлено, що метою держави є забезпечення безпеки для кожного індивідуума та суспільства, а забезпечення національної безпеки є основною функцією держави і гарантією від надмірного втручання держави у спільні справи. До того ж у сфері національної безпеки автором виділені інші взаємопов'язані функції забезпечення: державної, воєнної, економічної, екологічної та громадської безпеки. Організаційно-правова модель забезпечення національної безпеки України, в якій існує виділення суб'єктного складу та постановці завдань і наділення повноваженнями, на думку І.М. Дороніна, має низку недоліків, що обумовлено не доведенням до результативного кінця реформи державного управління, а діяльність державних органів (зокрема, правоохоронних органів, спецслужб) у сфері національної безпеки відрізняється хаотичністю, суперечністю та наявністю прогалин у законодавстві [7, с. 391–392].

У монографії О.Г. Сидорчук «Соціальна безпека: державне регулювання та організаційно-економічне забезпечення» (2018) [8] авторка акцентує увагу на комплексності пізнання соціальної безпеки, що обумовлено

диференціацією її суб'єктів: людини, суспільства, держави, які взаємозв'язані, взаємозалежні та взаємодіють між собою. І надає власне визначення соціальної безпеки як стану і можливості захищеності соціальних інтересів людини, суспільства, держави від впливу зовнішніх та внутрішніх загроз соціальній та національній безпеці. О.Г. Сидорчук стверджує, що соціальна безпека гарантує правову та інституційну захищеність життєво важливих соціальних інтересів людини, суспільства, держави як суб'єктів соціальних відносин від зовнішніх та внутрішніх загроз шляхом запобігання та ліквідації ризиків, соціальних загроз тощо [8, с. 426]. Система соціальної безпеки як вважає О.Г. Сидорчук формується на модифікованій структурі, яка має особливості і параметри соціальної безпеки людини, суспільства, держави, а її реалізація можлива шляхом синтезу та взаємозв'язку державної, громадської, особистісної безпеки та прояву суб'єктності кожного учасника суспільних відносин. «Базовою складовою системи соціальної безпеки є людина, а дії держави і суспільства підпорядковуються її соціальним інтересам» [8, с. 426–427].

Д.А. Морковін визначає сутність та особливості адміністративно-правового забезпечення правоохоронної діяльності у науковій праці «Адміністративно-правове забезпечення правоохоронної діяльності Національної гвардії України» (2023) [9]. Автором вперше кваліфіковані основні функції Національної гвардії як суб'єкта правоохоронної діяльності, а саме [9, с. 20–22]:

- 1) безпосереднього захисту життя і здоров'я громадян;
- 2) охорона об'єктів особливо важливих для суспільного устрою;
- 3) пов'язані з суспільними процесами деструктивного характеру (кризові функції);
- 4) пов'язані із забезпеченням правопорядку, зумовлені природними та технологічними процесами (кризові функції);
- 5) правоохоронно-відповідальні;
- 6) пов'язані із протидією зовнішньої агресії.

Д.А. Морковін надає характеристику правового статусу Національної гвардії як суб'єкта правоохоронних органів, яка є складною з точки зору самої системи правоохоронних органів України, що, в свою чергу включає низку правоохоронних суб'єктів, які мають повноваження оперативного виконання правоохоронної діяльності та інші [9, с. 23].

Р.В. Герасимчук обґрунтовує визначення публічного правопорядку як якісної характеристики суспільних відносин у сфері публіч-

ної безпеки (передбачає права і свободи людини у тій мірі, яка визначена суспільством та врегульовано нормами чинного законодавства) і одночасно як систему державних заходів (у тому числі примусових), спеціальних імперативних вимог до кожної людини, його поведінки, що не може порушувати права людини та / або нести небезпеку, соціальні інтереси та норми суспільної моралі [10, с. 22]. У своєму науковому дослідженні «Адміністративно-правове забезпечення публічної безпеки і порядку на регіональному рівні» (2023) Р.В. Герасимчук пропонує запровадити договори забезпечення публічної безпеки та порядку на певних територіях і об'єктах (які представляють суспільну небезпеку) з метою налагодження взаємодії між Національною поліцією та Національною гвардією та органами місцевого самоврядування. Він також пропонує класифікувати на регіональному рівні суб'єктів забезпечення публічної безпеки та порядку за чотирма групами, а саме [10, с. 21]:

- 1) вищі органи державної влади, які формують державну політику у певному напрямку;
- 2) суб'єкти контролю та відповідальності за державну політику у даній сфері;
- 3) суб'єкти, які забезпечують функціонування регіонів;
- 4) спецсуб'єкти або цільові суб'єкти.

В контексті нашого дослідження також викликає інтерес наукова праця В.І Шкіндюка «Адміністративно-правові засади взаємодії та координації у сфері правоохоронної діяльності на регіональному рівні» (2022) [11], в якій автором визначається перспективний напрямок удосконалення взаємодії, а також координації правоохоронної діяльності шляхом використання електронної координації дій правоохоронних органів для більш швидкого реагування на загрози здоров'ю, життю громадян і національній безпеці в цілому. Вперше автором особливостями правоохоронних органів як суб'єктів координації та взаємодії визначено наступне [11, с. 19–21]:

- у рамках єдиної мети завданням правоохоронних органів є забезпечення дотримання режиму правопорядку та законності в країні;
- об'єктивною обумовленістю існування правоохоронних органів є реалізації правоохоронної функції держави на основі узгодженої діяльності та спільної реалізації визначених заходів.

В.М. Коломієць на основі проведеного аналізу специфіки організації і функціонування правопорядку Збройних Сил України, зокрема у Військовій служби правопорядку, формування історико-правового (ЗСУ) під-

грунтя до початку ХХІ ст. організації правопорядку – пропонує структуру військових судів, яка складається з трьох рівнів та має систему спецсудів з вирішенням адміністративних та кримінальних справ щодо правопорушення військовослужбовців та військової поліції [12]. У своїй науковій праці «Забезпечення правопорядку в збройних силах України: адміністративно-правові аспекти» (2020) В.М. Коломієць досліджує міжнародне співробітництво України в напрямку забезпечення правопорядку ЗСУ та рекомендує здійснити впровадження закордонного досвіту щодо формування військової поліції. Причому правовий статус Військової служби правопорядку як спецформування для забезпечення вивскової дисципліни та правопорядку необхідно, на думку В.М. Коломієць, наділити спеціальним організаційно-правовим статусом в системі правоохоронних органів, а законність і правопорядок у ЗСУ забезпечити шляхом [12]:

- правового виховання;
- видання наказів, розпоряджень та інших нормативно-правових актів;
- постійний контроль і перевірка щодо виконання нормативно-правових актів;
- розгляд заяв, скарг, пропозицій;
- проведення службового розслідування;
- притягання військовослужбовців до адміністративної відповідальності.

Сутність та особливості системи публічного адміністрування у сфері національної безпеки представлені у науковій праці А.Г. Мосейко «Публічне адміністрування у сфері національної безпеки України» (2019) [13, с. 183–184], де автором публічне адміністрування у сфері національної безпеки України визначається як діяльність відповідних суб'єктів (прийняття адміністративних рішень, надання адміністративних послуг), яка регламентована нормативно-правовими актами і спрямована на реалізацію норм правових актів, які регламентують сферу національної безпеки України. А.Г. Мосейко визначає також об'єкт і суб'єкт публічного адміністрування у сфері національної безпеки. Зокрема, об'єктом публічного адміністрування у сфері національної безпеки є суспільні відносини щодо: «створення відповідних правових норм; визначення адміністративно-правового статусу учасників адміністративно-охоронних відносин; попередження та припинення правопорушень у сфері національної безпеки України; притягнення до юридичної відповідальності за їх порушення» [13, с. 183–184]. Суб'єктами публічного адміністрування у сфері національної безпеки виступає система органів державної влади, місцевого самовря-

дування та громадських об'єднань, діяльність яких є цілеспрямованою, єдиною та орієнтованою на ефективне забезпечення національної безпеки, що неможливо досягнути окремо уповноваженими державними органами та недержавними структурами [13, с. 183–184].

У дисертаційній роботі С.І. Шевченка «Адміністративно-правове регулювання поліцейської діяльності щодо забезпечення публічного порядку» (2018) [14] відзначається, що категорії «громадський порядок» і «публічний порядок» має юридичну колізію в правовому та науковому просторі, і пропонує введення поняття «публічний правопорядок» у чинне національне законодавство та оновлення підходу до класифікації нормативно-правових актів в цій сфері. Автором виявлено соціальне призначення Національної поліції і встановлення балансу у забезпеченні публічного правопорядку шляхом дотримання конституційних прав і свобод людини. Взаємодію поліції та органів місцевого самоврядування пропонується здійснювати шляхом створення муніципальної поліції за рахунок місцевого бюджету, а з громадськістю – шляхом співпраці з населенням щодо охорони громадського правопорядку, морального та матеріального заохочення громадян у правоохоронній діяльності, програм навчання громадян (які беруть участь у забезпеченні публічного правопорядку), а також довіри громадян до органів правопорядку.

С.І. Шевченко пропонує низку науково-практичних рекомендацій щодо посилення публічного правопорядку, зміцнення авторитету поліції, покращення взаємодії з органами місцевого самоврядування та громадськістю шляхом прийняття Концепції взаємодії підрозділів Національної поліції з громадськістю та органами місцевого самоврядування, що передбачає оновлення законодавства та нормативно-правих документів, методичного забезпечення, навчання та використання закордонного досвіту в цій сфері [14].

У дослідженні В.В. Аброськіна «Адміністративно-правові засади забезпечення Національною поліцією України публічної безпеки в умовах антитерористичної операції» (2018) [15] обґрунтовується дуалізм у сфері повноважень органів поліції щодо забезпечення безпеки в умовах АТО, який характеризується загальним та спеціальним рівнями, зокрема: на загальному рівні – нормативно-правові акти, регламентують діяльність поліції як правоохоронного органу; на соціальному рівні – на загальних засадах регламентуються спецповноваження та діяльність в умовах АТО. Також автором обґрунтовано провідне місце

органів поліції серед інших суб'єктів забезпечення публічної безпеки та правопорядку в умовах АТО, зокрема завдяки ролі і призначенню органів поліції в контексті нової філософії «служіння суспільству шляхом надання поліцейських послуг». В.В. Аброськін визначаючи організаційний механізм забезпечення публічної безпеки поліцією в умовах АТО звертає увагу на необхідність кореспонденції у чинному законодавстві та інших нормативно-правових актів щодо визначення змісту та використання понять «публічний порядок», «публічна безпека» [15].

Таким чином, за результатами проведеного аналізу наукових досліджень в галузі державного управління, публічного управління та адміністрування й юридичних наук за напрямком інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку та безпеки суспільства можна відділити теоретико-методологічні та науково-практичні вектори розвитку сучасних міждисциплінарних напрямків, зокрема: державна політика у сфері національної безпеки та охорони громадського порядку; стратегічне управління у мовах забезпечення публічної безпеки; формування та реалізація

публічно-управлінської діяльності в системі правоохоронних органів; державне управління у сфері національної безпеки України; адміністративно-правові та кримінологічні засади забезпечення правопорядку в прикордонній сфері; теоретичні основи становлення і розвитку права національної безпеки; національна безпека України в інформаційну епоху; соціальна безпека: державне регулювання та організаційно-економічне забезпечення; адміністративно-правове забезпечення правоохоронної діяльності Національної гвардії України; адміністративно-правове забезпечення публічної безпеки і порядку на регіональному рівні; адміністративно-правові засади взаємодії та координації у сфері правоохоронної діяльності на регіональному рівні; забезпечення правопорядку в збройних силах України; публічне адміністрування у сфері національної безпеки України; адміністративно-правове регулювання поліцейської діяльності щодо забезпечення публічного порядку; адміністративно-правові засади забезпечення Національною поліцією України публічної безпеки в умовах антитерористичної операції.

Література:

1. Копанчук В.О. Державна політика у сфері національної безпеки та охорони громадського порядку: дис. ... док. наук. з держ. упр. Харків, 2020. 375 с.
2. Мюджахіт Бал Стратегічне управління у мовах забезпечення публічної безпеки: міжнародний на національний досвід: дис. ... доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» Київ, 2022. 219 с.
3. Хоміч Ю.Г. Формування та реалізація публічноуправлінської діяльності в системі правоохоронних органів: теоретико-методологічні засади: дис. ... доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» Дніпро, 2022. 239 с.
4. Рубан А.В. Державне управління у сфері національної безпеки України: дис. ... канд. наук. з держ. упр. Харків, 2019. 220 с.
5. Курилюк Ю.Б. Адміністративно-правові та кримінологічні засади забезпечення правопорядку в прикордонній сфері: дис. ... док. юрид. наук. Київ-Запоріжжя, 2020. 472 с.
6. Богуцький П.П. Теоретичні основи становлення і розвитку права національної безпеки: дис. ... док. юрид. наук. Київ, 2020. 410 с.
7. Доронін І.М. Національна безпека України в інформаційну епоху: теоретико-правове дослідження: дис. ... док. юрид. наук. Київ, 2020. 539 с.
8. Сидорчук О.Г. Соціальна безпека: державне регулювання та організаційно-економічне забезпечення : монографія. Львів. ЛРІДУ НАДУ, 2018. 492 с.
9. Морковін Д.А. Адміністративно-правове забезпечення правоохоронної діяльності Національної гвардії України: дис. ... доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» Харків, 2023. 215 с.
10. Герасимчук Р.В. Адміністративно-правове забезпечення публічної безпеки і порядку на регіональному рівні: дис. ... доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» Харків, 2023. 200 с.
11. Шкіндюк В.І. Адміністративно-правові засади взаємодії та координації у сфері правоохоронної діяльності на регіональному рівні: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2022. 210 с.
12. Коломієць В.М. Забезпечення правопорядку в збройних силах України: адміністративно-правові аспекти: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Тернопіль, 2020. 20 с.
13. Мосейко А.Г. Публічне адміністрування у сфері національної безпеки України: дис. ... канд. юрид. наук. Запоріжжя, 2019. 177 с.
14. Шевченко С.І. Адміністративно-правове регулювання поліцейської діяльності щодо забезпечення публічного порядку: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Дніпро, 2018. 20 с.
15. Аброськін В. В. Адміністративно-правові засади забезпечення Національною поліцією України публічної безпеки в умовах антитерористичної операції. автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2018. 26 с.

References:

1. Kopanchuk, V.O. (2020). *Derzhavna polityka u sferi natsional'noyi bezpeky ta okhorony hromads'koho poryadku*. [State policy in the field of national security and protection of public order]. (Dissertation ... doctor of sciences in public administration). Kharkiv [in Ukrainian].
2. Mujahit, Bal. (2022). *Myudzhakhit Bal. Stratehichne upravlinnya u movakh zabezpechennya publichnoyi bezpeky: mizhnarodnyy na natsional'nyy dosvid*. [Strategic management in the languages of ensuring public security: international on national experience] (Dissertation ... Doctor of Philosophy in Public management and administration). Kyiv [in Ukrainian].
3. Khomich, Yu.G. (2022). *Formuvannya ta realizatsiya publichnoupravlins'koyi diyal'nosti v systemi pravookhoronnykh orhaniv: teoretyko-metodolohichni zasady*. [Formation and implementation of public management activities in the system of law enforcement bodies: theoretical and methodological foundations]. (Dissertation ... Doctor of Philosophy in Public management and administration). Dnipro [in Ukrainian].
5. Kurylyuk, Yu.B. (2020). *Administrativno-pravovi ta kryminolohichni zasady zabezpechennya pravoporyadku v prykordonnii sferi*. [Administrative-legal and criminological principles of ensuring law and order in the border area]. (Dissertation ... Doctor juridical sciences). Kyiv-Zaporizhia [in Ukrainian].
6. Bogutsky, P.P. (2020). *Teoretychni osnovy stanovlennya i rozvytku prava natsional'noyi bezpeky*. [Theoretical foundations of formation and development of national security law]. (Dissertation ... Doctor juridical sciences). Kyiv [in Ukrainian].
7. Doronin, I.M. (2020). *Natsional'na bezpeka Ukrayiny v informatsiynu epokhu: teoretyko-pravove doslidzhennya*. [National security of Ukraine in the information age: theoretical and legal research]. (Dissertation ... Doctor juridical sciences). Kyiv [in Ukrainian].
8. Sydorchuk, O.H. (2018). *Sotsial'na bezpeka: derzhavne rehulyuvannya ta orhanizatsiyno-ekonomichne zabezpechennya : monohrafiya*. [Social security: state regulation and organizational and economic support: monograph]. Lviv [in Ukrainian].
9. Morkovin, D.A. (2023). *Administrativno-pravove zabezpechennya pravookhoronnoyi diyal'nosti Natsional'noyi hvardiyi Ukrayiny*. [Administrative and legal provision of law enforcement activities of the National Guard of Ukraine] (Thesis ... Doctor of Philosophy in Law). Kharkiv [in Ukrainian].
10. Gerasymchuk, R.V. (2023). *Administrativno-pravove zabezpechennya publichnoyi bezpeky i poryadku na rehional'nomu rivni*. [Administrative and legal provision of public safety and order at the regional level]. (Thesis ... Doctor of Philosophy in Law). Kharkiv [in Ukrainian].
11. Shkindyuk, V.I. (2022). *Administrativno-pravovi zasady vzayemodiyi ta koordynatsiyi u sferi pravookhoronnoyi diyal'nosti na rehional'nomu rivni*. [Administrative and legal principles of interaction and coordination in the field of law enforcement at the regional level]. (Thesis ... candidate juridical sciences). Kharkiv [in Ukrainian].
12. Kolomiets, V.M. (2020). *Zabezpechennya pravoporyadku v Zbroynykh Sylakh Ukrayiny: administrativno-pravovi aspekty*. [Ensuring law and order in the Armed Forces of Ukraine: administrative and legal aspects]. (Autoref. thesis ... candidate juridical sciences). Ternopil [in Ukrainian].
13. Moseyko, A.G. (2019). *Publichne administruvannya u sferi natsional'noyi bezpeky Ukrayiny*. [Public administration in the sphere of national security of Ukraine]. (Dissertation ... candidate juridical sciences). Zaporizhzhia [in Ukrainian].
14. Shevchenko, S.I. (2018). *Administrativno-pravove rehulyuvannya politseys'koyi diyal'nosti shchodo zabezpechennya publichnoho poryadku*. [Administrative and legal regulation of police activity to ensure public order]. (Autoref. thesis ... candidate juridical sciences). Dnipro [in Ukrainian].
15. Abroskin, V.V. (2018). *Administrativno-pravovi zasady zabezpechennya Natsional'noyi polityky Ukrayiny publichnoyi bezpeky v umovakh antyterorystychnoyi operatsiyi*. [Administrative and legal principles of ensuring public safety by the National Police of Ukraine in the conditions of an anti-terrorist operation]. (Autoref. thesis ... candidate juridical sciences). Kharkiv [in Ukrainian].